

Posudek diplomové práce *Mezinárodní den žen v paměti jedné rodiny Kláry Daňkové*, Pracoviště orální historie – soudobé dějiny, Fakulta humanitních studií UK, 2019.

Klára Daňková předkládá k obhajobě diplomovou práci, v níž zachycuje některé aspekty oslav Mezinárodního dne žen (MDŽ), a to prostřednictvím zachycení vzpomínek žen jedné rodiny, konkrétně rodiny vlastní. Text má dobře vystavěnou strukturu, po představení záměru práce a metodologie postupuje deduktivní logikou od širšího kontextu oslav Mezinárodního dne žen v historickém kontextu k zachycení podoby těchto oslav ve vyprávění jednotlivých pamětnic. Metoda orální historie je v tomto případě nejvhodnějším přístupem k bádání a diplomantka prostřednictvím diplomové práce prokazuje její velmi dobré zvládnutí, a to včetně aspektů etických, které při realizaci výzkumu ve své vlastní rodině vnímá jako obzvláště naléhavé a citlivé. I z toho důvodu se nakonec uchýlila k anonymizaci narátorek, aby, jak sama uvádí, měla čisté svědomí, „že neposkytla úplně otevřeně interní rodinné informace a vzpomínky“ (s. 19). Realizace „rodinného výzkumu“, ať již jej sami provádíme, nebo o něm čteme v odborných pracích jako v tomto případě, nám znovu připomíná, jak citlivé informace při orálněhistorickém výzkumu sbíráme a jak důležitá je etika jejich zpracování. Protože to, co píše autorka diplomové práce, platí obecně, nikoli jen ve vztahu ke členům a členkám vlastní rodiny.

Pocity zodpovědnosti vůči členkám vlastní rodiny, možná předjímání, že si budou chtít práci přečíst, jistá autocenzura na straně autorky vedou jednak k tomu, že rozhovory nebudou (na rozdíl od většiny jiných diplomových prací) zpřístupněny dalším badatelkám/badatelům, a jednak ke spíše tematickému zaměření rozhovorů (v průměru trvalo nahrávání každého rozhovoru zhruba půl hodiny, viz s. 22). Nejproblematictější v této souvislosti je však skutečnost, že svého druhu opatrný přístup k získanému materiálu autorce brání v hlubší interpretaci. V interpretační části práce tak spíše nechává promlouvat samotné narátorky; typickou ukázkou je třeba s. 51, kde jsou jen přímé citace z rozhovorů (byť zajímavé) a čtyři řádky autorského textu, který citované výpovědi propojuje.

Teoreticky je práce ukotvena v paměťových studiích, autorka se opírá o přístup Maurice Halbwachse a dále čerpá z publikací, jež se zaměřují na výzkumy rodinné paměti. Tento výběr považuji za dobře zvolený a pro zkoumané téma navýsost vhodný. Co je však v kvalifikační práci dané úrovně problematické je práce se sekundární literaturou v případě hlavního teoretického přístupu – teze Maurice Halbwachse jsou citovány jen prostřednictvím publikace *Rodina a její paměť v nás ve světle třígeneračních vyprávění* (R. Švaříčková-Slabáková – I. Sobotková, 2018), nikoli přímo z odborných publikací autora, které jsou dostupné i v českém jazyce. Diplomantka tuto strategii zvolila také v té části práce, kde přehledový text Václava Průchy k hospodářským dějinám cituje podle publikace Konstantiny Hlaváčkové, která se zaměřuje na oblast módy (např. s. 38). Tímto způsobem autorka navíc reflektuje postavení žen v období tzv. normalizace, což je nejen nedostatečné, ale zároveň jí to brání v hlubším porozumění souvislostí, jež jsou pro téma oslav „ženského svátku“ důležité.

Nyní se již zaměřím na závěrečnou, třetí část práce, která je na celém textu nejzajímavější; bohužel autorka plně nevyužila potenciál daného tématu. Hlavní motivace pro vznik diplomové práce byla totiž skutečnost, že v rodině diplomantky je svátek MDŽ nejen slaven, ale stal se i rodinnou tradicí, na rozdíl od jeho obecného vnímání spíše jako – zjednodušeně řečeno – „socialistického přežitku“, jakési formality či oslavy doprovázené množstvím alkoholu na pracovišti a slavené spíše muži. Tyto podoby svátku autorka reflektuje v rámci pojednání o historickém vývoji a chápání MDŽ prostřednictvím orálněhistorických rozhovorů ze sbírek Centra orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., a relevantní literatury. Její rodina, kde ženy svátek slaví, je pak jakousi „výjimkou z pravidla“ a nabízí se otázka, proč tomu tak je. Odpověď hledá i autorka.

Z hlediska čtenářského a s ohledem na lepší porozumění celé argumentaci bych rozhodně uvítala alespoň dílčí životopisné informace narátorek, především jejich socioekonomický status. Jen z kontextu a postupného vyprávění je pak možné se dozvědět, že rodinná tradice oslav byla v této rodině založena vlastně až po roce 1989, víceméně v reakci na skutečnost, že svátek byl jako „komunistický“ zrušen a ženám tak vlastně nikdo nepoděkoval za celoroční práci, dřinu a starost o rodinu, jako tomu bylo dříve („už to nebylo v kalendáři, tak nemusel“, s. 72). Na jedné straně je zde nezpochybnitelná potřeba uznání, na druhé straně ženy neproblematizují (respektive není to v interpretační části textu zachyceno), že před rokem 1989 toto uznání bylo „nařízené shora“ a muži dělali vlastně z povinnosti něco, co dělali všichni, protože se to muselo. Následně se potřeba uznání transformuje v oslavu mezi ženami samotnými, nastává „zlatý věk“ těchto rodinných oslav, aby postupně (zhruba od přelomu tisíciletí) tradice ztrácela na své dřívější intenzitě. Předkládaná práce tak mohla být velmi zajímavým příspěvkem k bádání o transformaci v „mikro-prostředí“ jedné rodiny a jedné slavnostní události. Tento potenciál však zůstal nevyužit, i z toho důvodu, že vyvolává určité kontroverzní otázky, do kterých se autorka díky svému „insiderství“ nechce pouštět. Uvedený rozpor by tudíž mohl být diskutován v rámci obhajoby.

Celkově však diplomantka velmi dobře zvládla metodologii orálněhistorického výzkumu, prokázala dostatečnou znalost dobového kontextu i schopnost určité interpretace narativních pramenů. Práce je dobře napsaná, bez stylistických i gramatických chyb. Text splňuje všechny formální i obsahové požadavky kladené na tento druh kvalifikačních prací, tudíž diplomovou práci doporučuji k obhajobě. Vzhledem k některým výhradám uvedeným výše práci hodnotím **stupněm 2, velmi dobře.**

Posudek vypracovala:

Lenka Krátká, 23. 8. 2019